

ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СКІФІВ

*А.І. Поліщук, здобувач вищої освіти групи Б-1/1
обліково-фінансовий факультет, МНАУ*

Головним заняттям скіфського населення СтеповоїСкіфії довгий час було кочове скотарство. Воно ґрунтувалося на розведенні і цілорічному утриманні під відкритим небом стадних копитних варин (коней, овець, великої рогатої худоби). Протягом досить довгого часу цей вид господарства був панівним на всьому Північному Причорномор'ї. Найбільш сприятливі природні умови для ведення чисто кочового скотарства існували в самій південній та середній

природних підзонах степу (території нинішньої Одеської, Миколаївської, Херсонської та Донецької областей).

На межі V-VI ст. до н.е. в економіці Степової Скіфії відбуваються значні зміни. Колись родючі пасовища Північного Причорномор'я під впливом непомірного випасу тварин і ряду інших негативних впливів людської діяльності погіршуються. Так виникає напівкочове скотарство, що припускає зимове утримання худоби в загонах з підгодівлею його твердими кормами. Кормову базу напівкочово господарства становили заплавні пасовища, використання яких не вимагало тривалих кочувань. На лівому березі Дніпра виділяються три масиви плавневих пасовищ-Великий Лук, Мала і Велика Плавні, на правому березі – Базавлуцькі плавні [1, с.31].

Тривалий час - аж до загибелі Великої Скіфії - ці два види скотарства співіснували, складаючи економічну основу політичного об'єднання іменованого Велика Скіфія.

Що стосується землеробства, то розкопки поселень Подніпров'я свідчать про те, що ця галузь сформувалась на рубежі V- IV ст. до н.е. Воно не було пов'язано зі способами обробки землі, що застосовувалися в Подніпров'ї в період пізньої бронзи. Землеробство скіфів виникло з потреб скіфсько-кочового господарства і було орієнтоване на виробництво твердих кормів, необхідних для підгодівлі худоби в зимовий час. IV ст. до н.е. пасовища дніпровської заплави перестали забезпечувати кормами худобу в зимовий час і з'явилася необхідність в запасах пленчатого ячменю і проса. Також серед рослин переважали посухостійкі: просо звичайне, ячмінь туманний, меншою мірою - полба. В обробці землі використовувався переліг. На невеликій ділянці целени палили травостій, потім за допомогою ручного дерев'яного знаряддя її обробляли і засівали. Через рік-два ділянку запускали в переліг, який використовувався як пасовище. Приблизно через десять років ділянка знову оброблялася [2, с.36].

Всі види домашнього виробництва степових скіфів були повністю забезпечені власною сировиною (деревообробка, обробка каменю,

виготовлення посуду, обробка скотарської сировини, прядіння і ткацтво). Залежність від природних ресурсів обумовила концентрацію основних видів домашнього виробництва степових скіфів у Подніпров'ї. Саме в заплаві Дніпра була зосереджена сировина для деревообробки. Використовувалася деревина дуба, ясена, бука, граба, клена, берези, тополі, вільхи, липи, верби. Способи самої обробки були досить складні - рубка, розкол стовбура дерева за допомогою клинів, лицювання поверхні долотом, теслом, гнуття, та довбання. Тобто деревообробка у степових скіфів досягала значного рівня розвитку та перебувала на стадії перетворення на ремесло. У степових скіфів ремесла як такого не було.

Скіфи багато запозичили у греків-колоністів. І хоча вироби ремісників вони купували, обмінювали або завойовували, духовні та естетичні запити були сформовані в значній мірі античною культурою.

Література:

1. Іллінська В.А.. Скіфія VII-IV ст. до н.е. / В.А.Іллінська, А.І.Тероножкін.-К.:Норма, 2017.
2. Степаненко А.І. Господарська діяльність скіфів Північного Причорномор'я / А.І.Степаненко.-К.: Наукова думка, 1991.

***Науковий керівник - Березовська Т.В.,
канд.істор.наук, доцент кафедри українознавства
Миколаївський національний аграрний університет***